Bilaga 1: Politisk överenskommelse

Bilaga 1: Politisk överenskommelse....1
Syfte och gemensam politisk inriktning....1
1. Övergripande prioriteringar....2
1.1 Vårdens viktigaste resurs är personalen....2
1.2 Administration, digitalisering och IT....3
1.3 Civilförsvar och beredskap....4
1.4 Nya utskott och beredningar....4
2. Hälso- och sjukvård: En stark och nära sjukvård i hela Västernorrland....5
2.1 Stärka patientens rättigheter, perspektiv och roll i vården....5
2.2 Stärka vården genom utökat samarbete....5
2.3 Särskilda målgruppsinriktade vårdsatsningar....6
2.3.1 Sammanhållen vård för äldre och multisjuka....6
2.3.2 Barn och ungas psykiska hälsa med tidigt stöd och vård utan dröjsmål....6
2.3.3 Kvinnohälsa och möjlighet att skaffa barn....7
2.4 Ökad tillgänglig, trygg och jämlik vård....7
2.5 Psykisk hälsa, folkhälsa och förebyggande arbete....8
2.6 En stark primärvård och närsjukvård i hela länet....8
2.7 Tre akutsjukhus i länet....9
2.7.1 Sollefteå sjukhus: från avveckling till utveckling....9
2.7.2 Örnsköldsvik sjukhus, den starka noden för vård i norr....10
2.7.3 Sundsvalls sjukhus: Nedre Norrlands mest avancerade sjukhus....10
3. Tandvård i hela länet....11
4. Regional utveckling: för fler människor och företag i Västernorrland....11
4.1 Regionala utvecklingsstrategin och regionala samverkansrådet....12
4.2 Kultur och bildning....12
4.3 Utbildning och kompetensförsörjning....13
4.4 Kollektivtrafik och sjukresor....14
4.5 Infrastruktur....15
4.6 Näringsliv och företagande....15

4.7 Besöksnäring och platsutveckling 16

Syfte och gemensam politisk inriktning

Denna överenskommelse har sin utgångspunkt i en gemensam vilja att skapa en ny riktning för Region Västernorrland. Genom samarbete, långsiktighet och gemensamt ansvarstagande vill vi bryta de senaste decenniernas centralisering och lägga grunden för en region som håller ihop, utvecklas och fungerar för invånarna i hela länet.

Vår främsta prioritering är att säkerställa en trygg, jämlik och tillgänglig hälso- och sjukvård i hela Västernorrland. Vi ska värna och utveckla länets tre akutsjukhus; Sundsvall, Sollefteå och Örnsköldsvik, och stärka tillgången till akut och nära vård. Det kräver inte bara politiska beslut utan också ett förändrat synsätt, där centralisering ersätts av tillgänglighet, helhetsperspektiv och tilltro till verksamheternas, medarbetarnas och de lokala samhällenas förmåga.

Vi vill samtidigt skapa ett Västernorrland där hela länets utvecklingskraft tas tillvara. Genom att stärka infrastrukturen, kollektivtrafiken och förutsättningarna för arbete, företagande och ett attraktivt boende ska människor kunna leva och verka i hela länet. Regionens utveckling ska inte koncentreras till de största städerna, utan skapa möjligheter för fler orter och samhällen att växa.

Vi vill påbörja en kulturförändring inom såväl den politiska ledningen som regionens organisation, där samverkan, ansvarstagande och ett systematiskt helhetstänkande präglar arbetet.

Genom ett stabilt och långsiktigt politiskt samarbete vill vi återupprätta förtroendet för Region Västernorrland och för politikens förmåga att göra verklig skillnad. Vi förenas av övertygelsen att vi tillsammans kan åstadkomma mer än var och en för sig, och att ett starkare Västernorrland byggs genom att hela länet får möjlighet att utvecklas.

1. Övergripande prioriteringar

Region Västernorrland står inför viktiga utmaningar som kräver tydliga prioriteringar, långsiktigt ansvarstagande och en organisation som använder sina resurser på bästa sätt. Genom att stärka personalens villkor, effektivisera administrationen, utveckla beredskapen och öka det demokratiska inflytandet vill vi skapa en mer hållbar, tillgänglig och välfungerande region där invånarnas behov står i centrum.

1.1 Vårdens viktigaste resurs är personalen

Personalen är vårdens viktigaste resurs och grunden för en trygg och välfungerande sjukvård. För att behålla, utveckla och rekrytera medarbetare behöver Region Västernorrland vara en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor, möjlighet till återhämtning och tydliga karriärvägar. Genom att ta tillvara medarbetarnas kompetens,

erfarenhet och idéer samt utveckla ett tillitsbaserat ledarskap ska vi skapa en arbetsmiljö där fler vill arbeta, utvecklas och stanna kvar.

Våra prioriterade punkter:

- Utreda förstärkt OB-ersättning och återhämtningsdagar vid kvälls-, natt- och helgarbete
- Införa en seniorstrategi från 55 års ålder
- Utreda ett utökat uppdrag för företagshälsovården
- Satsa på karriärtjänster för att belöna lång erfarenhet, utbildning och ansvar
    - Förbättra kompetensplanering och kompetensväxling
    - Införa karriärtjänster, handledarroller och utvecklingsuppdrag i det patientnära arbetet
- Fortsätta utvecklingen av tillitsbaserad styrning och ledning med minskad detaljstyrning och mer uppföljning
- Verka för att öka attraktivitet att vara allmänspecialist genom ett helhetspaket med inspiration av Jämtlandsmodellen och med särskilt fokus på strukturerad handledning
- Avsätta medel i budget för personalaktiviteter/gåva
- Se över och förbättra friskvårdspolicyn för regionens anställda, inklusive återöppning av gym vid regionens hus
- Införa en utmärkelse för årets medarbetare (kan även vara en grupp) och årets chef
- Införa en effektiviseringspott till personal

1.2 Administration, digitalisering och IT

Regionens administration och stödverksamheter ska vara effektiva, ändamålsenliga och utgå från kärnverksamheternas behov. Organisation, ledning och beslutsprocesser ska präglas av tydlighet, effektivitet och ett stöd som underlättar snarare än försvårar verksamheternas arbete.

Våra prioriterade punkter:

- Göra en extern översyn över stödverksamheterna och administration både inom regionledningsförvaltningen och hälso- och sjukvården. För att därefter förändra stödet att i större utsträckning möta verksamheternas behov och med syftet att:
    - minska krångel och korta beslutsprocesser
    - förbättra hälso- och sjukvårdens processer och minska dubbeldokumentation
    - frigör mer arbetstid för patientnära verksamhet
- Genomföra en översyn över antalet chefer i organisationen, inklusive se över arbetet med 25 medarbetare/chef
- Utveckla digitalisering och AI med syfte att effektivisera administrationen och öka kvalitetsarbetet utan att ta tid från personalen
- Genomföra en översyn av upphandlingsenheten och de strategiska inköpen

    - Följa upp hur arbetet har gått utifrån tidigare externa granskning
    - Verka för en mer samordnad upphandlingsverksamhet mellan regionen och andra offentliga aktörer, exempelvis kommunerna eller andra regioner
    - Verka för ett mer proaktivt upphandlingsarbete
    - Satsa på kompetensutveckling inom området utifrån behovet utifrån de strategiska inköpen
- Se till så att organisationsstöd till politiska ungdomsförbund baseras på medlemsantal

1.3 Civilförsvar och beredskap

Region Västernorrland ska stärka sin beredskap och robusthet för att säkerställa en fungerande hälso- och sjukvård även vid kriser och höjd beredskap. Genom trygg energiförsörjning, hållbar resursanvändning och landsbygdssäkrade beslut ska hela länets behov och förutsättningar beaktas.

Våra prioriterade punkter:

- Stärk vårdens robusthet genom beredskapsplanering, reservkraft och försörjningsberedskap (mat, vatten, bränsle m.m.)
- Öka ambitionen i arbetet med energibesparingar inom regionens fastigheter, inklusive solenergi
- Inför landsbygdssäkring av större regionala beslut
- Minska användandet av förbrukningsartiklar inom hälso- och sjukvården där det är möjligt ur hållbarhetssynpunkt

1.4 Nya utskott och beredningar

För att öka det demokratiska inflytandet och säkerställa framdrift inom överenskommelsens prioriterade områden ska det tillskapas politiska beredningar:

- En närsjukvårdsberedning inom respektive närsjukvårdsområde (tre totalt) under hälso- och sjukvårdsnämnden
    - Skapa regelbundna möten mellan regionen och berörda kommuner.
    - Ge patientföreningar, pensionärsorganisationer och funktionsrättsorganisationer inflytande.
    - Följ upp tillgänglighet, patientresor, vårdplatser, rehabilitering och äldreomsorg lokalt.
    - Stärk samordningen mellan invånare, patienter, kommuner och region.
    - Säkerställ patientinflytande inför större verksamhetsförändringar.
    - För närsjukvårdsområde väster tillkommer ett särskilt uppdrag att följa och fokusera på återuppbyggnaden av Sollefteå sjukhus.
- Inrätta ett tandvårdsutskott under hälso- och sjukvårdsnämnden

- Inrätta ett digitaliserings- administrations- och fastighetsutskott (DAFU) under regionstyrelsen
- Inrätta ett kultur- och bildningutskott under regionala utvecklingsnämnden
- Verka för att överta viltförvaltningsdelegationen från länsstyrelsen

2. Hälso- och sjukvård: En stark och nära sjukvård i hela Västernorrland

Hälso- och sjukvården i Västernorrland står inför stora utmaningar med ökande vårdbehov, svårigheter att rekrytera personal och stigande kostnader, samtidigt som det framtida skatteunderlaget riskerar att minska. För att möta dessa utmaningar krävs nya arbetssätt och en tydlig decentralisering av vården, där mer vård och fler resurser flyttas närmare invånarna.

Samtidigt behöver sjukhusen avlastas genom att öppna närvårdsplatser motsvarande Socialstyrelsens bedömning av behovet. Genom att stärka primärvården, utveckla närsjukvården och skapa en tydlig rollfördelning mellan länets tre akutsjukhus vill vi bygga en mer tillgänglig, jämlik och kostnadseffektiv sjukvård som utgår från invånarnas behov.

2.1 Stärka patientens rättigheter, perspektiv och roll i vården

Vården ska utvecklas utifrån patienternas behov, förutsättningar och delaktighet snarare än organisationens gränser. Patienternas rättigheter och inflytande ska stärkas, samtidigt som anhöriga ska ses som en viktig resurs och erbjudas stöd utifrån sina behov. Genom ökad tillgänglighet till information, bättre samordning och större möjligheter för patienter och anhöriga att påverka vårdens utformning skapar vi en mer personcentrerad, trygg och sammanhållen vård.

Våra prioriterade punkter:

- Införa regional patientombudsman
    - Stärka patienternas tillgång till information om sina rättigheter
    - Underlätta anhörigas deltagande vid viktiga vårdkontakter när patienten önskar det
    - Stärka anhörigstödet till barn, äldre och svårt sjuka
    - Förbättra informationen till anhöriga om vårdplaner, utskrivning och uppföljning
    - Införa rutiner för anhörigstöd vid akutmottagningar och vårdavdelningar
- Skapa forum för patienters och anhörigas deltagande i vårdens utveckling

2.2 Stärka vården genom utökat samarbete

Region Västernorrland kan inte göra allt själv och en nyckel till framgång är att stärka samarbetet både med andra regioner och andra aktörer för att bättre möta invånarnas behov.

Våra prioriterade punkter:

- Utveckla samarbetet inom Norra sjukvårdsregionförbundet att innefatta mer samstrukturering av vården över hela Norra regionen för att både bland annat stärka och behålla opererande kapacitet
- Verka för en fördjupad samverkan kring bättre tillgång till helikopterresurs
- Utveckla arbetet med I väntan på ambulans (IVPA) gällande larmutryckning då ambulans är långt bort

2.3 Särskilda målgruppsinriktade vårdsatsningar

2.3.1 Sammanhållen vård för äldre och multisjuka

Våra äldre och mest sjuka invånare är en särskilt prioriterad målgrupp, då vården idag i allt för stor utsträckning ännu inte är anpassad utifrån deras behov. Här behövs krafttag att både stäkra goda initiativ samt göra större förbättringar. Det innefattar såväl förebyggande arbete som vården samt styrning och ledning utifrån systemtänk.

Våra prioriterade punkter:

- Verka för en utökad nyttjandegrad av Hospice för patienter i livets slutskede
- Utreda möjligheterna till Hospice i Örnsköldsvik tillsammans med berörda kommuner (Örnsköldsvik, Kramfors, Sollefteå) och de Hospice som idag finns i Sundsvall respektive Umeå
- Fast vårdkontakt med samordningsansvar för äldre, multisjuka och patienter med komplexa behov
    - Införa samordnade vårdplaner
    - Erbjuda mer vård i hemmet
- Utreda snabbspår för äldre och multisjuka på akuten
- Införa äldrevårdscentraler för äldre med stora och återkommande vårdbehov
- Bygg ut mobila närvårdsteam i hela länet
    - Samordna mobil vård med kommunernas hemsjukvård och hemtjänst
- Förbättra uppföljningen efter sjukhusvistelse för att minska återinläggningar

2.3.2 Barn och ungas psykiska hälsa med tidigt stöd och vård utan dröjsmål

Barn och unga är också en prioriterad grupp, med ett särskilt fokus på psykisk ohälsa, då allt fler mår dåligt och har behov av stöd och behandling. Varje dag som går utan att ett barn och dess familj får hjälp är en förlorad dag, därför behövs mer tidigt stöd brett över länet.

Våra prioriterade punkter:

- Inför en gemensam väg in till BUP och barn- och ungdomsentrén
    - Säkerställa kontakt inom 24 timmar
    - Erbjuda en första bedömning inom en vecka
- Utöka Barn- och ungdomsentrén att finnas fysiskt på fler platser i länet
- Satsa på ungdomsmottagningen genom att dubblera antalet kuratorer tillsammans med kommunerna.
- Utveckla mobila team kopplat till barn- och ungdomspsykiatrin
- Säkerställa en fungerande vård- och samarbetskedja för de barn och unga med störst behov tillsammans med kommunerna
- Utveckla samarbetslösningar för barn som är hemmakämpare tillsammans med kommunerna
- Stärka samarbetet med skolorna för att öka kompetensen angående NPF-diagnoser
- Förbättra samarbetet mellan BUP och Vuxenpsykiatrin samt BUP och Habiliteringen

2.3.3 Kvinnohälsa och möjlighet att skaffa barn

Kvinnor i Västernorrland ska ha tillgång till en trygg, jämlik och sammanhållen vård genom livets alla skeden. Mödrahälsovård, förlossning och eftervård ska utvecklas med fokus på närhet, kontinuitet och trygghet. Möjligheterna att få barn ska förbättras samtidigt som stödet vid missfall ska stärkas och tillgången till gynekologisk vård förbättras, med särskilt fokus på kvinnors hälsa, smärttillstånd och behov av specialistkompetens.

Våra prioriterade punkter:

- Utreda sammanhållen mödrahälsovård, förlossning och eftervård (enligt Sollefteåmodellen: trygg och nära mödrahälsovård) och var det är möjligt i länet
- Förbättra tillgängligheten till assisterad befruktning inklusive utredningar, utökade antal skattefinansierade försök och även syskonförsök
    - Höj BMI-gränsen till 35
- Erbjuda kostnadsfria NIPT-test från 35 års ålder
- Erbjuda NIPT-test till självkostnadspris för yngre
- Förbättra omhändertagande och stöd vid sent missfall samt möjlighet till medicinsk utredning
- Säkra tillgången till vård i länet vid endometrios, klimakteriebesvär, bäckenbottenbesvär, gynekologisk smärta samt efter sexuellt våld samt öka kunskapen generellt inom vården som helhet

2.4 Ökad tillgänglig, trygg och jämlik vård

Vården ska vara trygg, tillgänglig och jämlik oavsett var i länet man bor eller vilka ekonomiska förutsättningar man har. Genom rimliga patientavgifter och bättre tillgång till livräddande utrustning ska vi öka tryggheten och minska hindren för att söka och få vård.

Våra prioriterade punkter:

- Utreda att ta bort indexeringen av patientavgifterna i primärvården
    - Höja straffavgift vid sen avbokning/uteblivande
    - Ersättning för omkostnader om vården uteblir
- Utreda möjligheten till gratis parkering vid akuten
- Införa bidrag till medfinansiering för inköp av hjärtstartare med tillhörande värmeskåp på vita fläckar på kartan som är tillgänglig 24/7
    - Dessa ska registreras in i Svenska hjärtstartarregistret
    - Bidraget ska kunna ges till företag, organisationer och privatpersoner
- Säkerställ hjärtstartare tillgängliga dygnet runt vid hälsocentraler i glesbygd

2.5 Psykisk hälsa, folkhälsa och förebyggande arbete

Genom att prioritera tidiga och förebyggande insatser ska vi stärka den psykiska och fysiska hälsan och minska risken för ohälsa i hela länet. Med ökad samverkan, förbättrad tillgång till vård och riktade insatser för särskilt utsatta grupper ska fler få rätt stöd och behandling i rätt tid.

Våra prioriterade punkter:

- Motverka ofrivillig ensamhet (genom ökad samverkan mellan regionen och civilsamhället innefattar både friskvård och samtal)
- Prioritera det förebyggande psykiska och fysiska folkhälsoarbetet
    - Psykisk hälsa, suicidprevention
        - Stärka samarbete med civilsamhället, inklusive jägareförbunden
- Nollvision mot suicid
- Satsa på en mer tillgänglig öppenvård inom psykiatrin
- Införa psykosociala team i varje kommun
- Förbättra samarbetet med kommunerna inklusive vården för människor med skadligt bruk och beroende (utifrån Samsjuklighetsreformen)
- Särskild satsning på obesitasvård
    - Såväl förebyggande som pilot för strukturerad medicinsk behandling för de som har störst behov. Behandlingen ska bygga på tydliga medicinska kriterier, strukturerad uppföljning och sammanhållen vårdkedja och innefatta högriskobesitas. Piloten ska följdforskas.
    - Verka för att medicinsk behandling för högriskobesitas ska ingå i högkostnadsskyddet
- Fortsätta att stärka arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld
- Utreda hur det förebyggande och hälsoinriktade vården kan öka på ett kostnadseffektivt sätt genom exempelvis, men inte enbart hälsosamtal, samarbete med andra aktörer och digitala lösningar

2.6 En stark primärvård och närsjukvård i hela länet

Vi vill stärka primärvården och bygga ut den nära vården så att invånarna i hela Västernorrland får en trygg och tillgänglig vård nära hemmet. Genom att utreda etableringen av närsjukhus i Härnösand, Kramfors och Ånge samt utveckla primärvårdsjour, rehabilitering och digitala vårdtjänster vill vi möta invånarnas behov och minska avstånden till vården. Vi är beredda att prioritera och tillföra de resurser som krävs för att genomföra våra gemensamma satsningar.

Våra prioriterade punkter:

- Utreda att utveckla ett Närsjukhus tillsammans med Härnösands kommun, inklusive bland annat närvårdsavdelning, stärkt specialistvård och möjlighet till att etablera medicinsk rehabilitering
- Utreda att utveckla ett Närsjukhus tillsammans med Kramfors kommun, inklusive bland annat närvårdsavdelning och stärkt specialistvård
- Utreda att utveckla ett Närsjukhus tillsammans med Ånge kommun, inklusive bland annat närvårdsavdelning och stärkt specialistvård
- Förbättra tillgängligheten till 1177 och digitala tjänster kvällar och helger
- Utreda förutsättningarna för en offentligt driven vårdcentral i Timrå
- Verka för en utökad primärvårdsjour i länets samtliga sju kommuner
- Verka för att införa gemensamma rehabiliteringsteam med kommunerna

2.7 Tre akutsjukhus i länet

2.7.1 Sollefteå sjukhus: från avveckling till utveckling

Sollefteå sjukhus ska behållas som akutsjukhus och fortsätta att utvecklas mot sin egen spetskompetens. Målet är att vända de senaste årens neddragningar, återuppbygga verksamheter och långsiktigt stärka sjukhusets roll inom såväl akut som planerad vård. Det inkluderar ambitionen att på längre sikt verka för att återöppna BB och förlossning om förutsättningarna finns.

Utvecklingen ska ske stegvis och ansvarsfullt med hänsyn till patientsäkerhet, kompetensförsörjning och ekonomiska förutsättningar. Genom att tillvarata sjukhusets möjligheter inom bland annat glesbygdsmedicin, rehabilitering, beredskap och idéburen drift vill vi skapa ett starkt och hållbart sjukhus för framtiden.

Våra prioriterade punkter:

- Riv upp nedläggningsbeslutet från 5 maj -25 och återöppna verksamheter
- Säkra barnkompetens, barnavdelning och barnläkarjour.
- Återstarta planerade kirurgiska ingrepp samt mottagning för att skapa förutsättningar för att återöppna akutkirurgi
- Återöppna akutkirurgi när förutsättningarna för patientsäkerhet, personal och ekonomi finns

- Profilera sjukhuset mot glesbygdsmedicin, rehabilitering och livsstilsmedicin
    - Verka för att sjukhuset ska bli ett landsbygdsuniversitetssjukhus
    - Knyt Österåsens verksamhet närmare sjukhuset
- Utveckla Sollefteå som beredskapssjukhus
    - Verka för att knyta sjukhuset närmare I21:s verksamhet genom ex växelvis tjänstgöring
- Utreda alternativa driftsformer, både idéburen enligt LOU samt kommunalförbund.
    - Göra en ny Request for Information (RFI) enligt LOU som innefattar det som fanns vid sjukhuset innan neddragningarna 5 maj -25 dvs barnavdelning, operation och intensivvård, samt även fråga om möjlighet till akutkirurgi, kirurgi, akutortopedi, Österåsens livsstilsmedicin samt BB och förlossning
    - Utreda olika alternativ av kommunalförbund tillsammans med berörda kommuner

2.7.2 Örnsköldsvik sjukhus, den starka noden för vård i norr

Örnsköldsviks sjukhus ska vara ett starkt och långsiktigt hållbart akutsjukhus med en bred och tillgänglig vård för invånarna i norra länsdelen. Genom att säkra och utveckla sjukhusets verksamheter samt stärka samarbete ska fler patienter kunna få den vård de behöver nära hemmet. Sjukhuset ska ha en tydlig och viktig roll i länets gemensamma sjukvårdssystem.

Våra prioriterade punkter:

- Säkra BB, förlossning och barnavdelning
- Öppna närvårdplatser tillsammans med kommunen
- Vårdplatser utifrån behov
- Säkerställ stabil operationskapacitet
- Satsa på att förbättra ögonsjukvården och minska vårdköerna
- Ge sjukhuset en tydlig roll i länets gemensamma sjukhussystem
- Utveckla samarbetet med Norrlands universitetssjukhus i Umeå
- Satsa på att förbättra det psykiatriska omhändertagandet
    - Utreda bättre omhändertagande på jourtid ex möjlighet till en slutenpsykiatrisk avdelning (utifrån personal, ekonomi, lokal och patientsäkerhet) eller alternativa lösningar
- Utreda personalbostäder

2.7.3 Sundsvalls sjukhus: Nedre Norrlands mest avancerade sjukhus

Sundsvalls sjukhus ska vara länets ledande sjukhus för avancerad och specialiserad vård, med en tydlig roll som utvecklingsmotor för hela Västernorrlands sjukvård. Genom att stärka sjukhusets kapacitet, investera i modern medicinsk teknik och utveckla nya behandlingsmöjligheter ska fler patienter kunna få avancerad vård inom länet. Samtidigt ska vårdplatserna anpassas efter behoven och samarbetet med kommunerna utvecklas för att skapa bättre vårdflöden, ökad tillgänglighet och en trygg vård nära invånarna.

Våra prioriterade punkter:

- Utreda möjligheten till att öppna närvårdsplatser tillsammans med kommun
- Utreda möjligheten att återöppna akutgeriatriska avdelningen
- Vårdplatser utifrån behov
- Satsa på att inför PET-DT samt cyklotron
- Satsa på att återinföra robotkirurgi
- Förstärka hjärtsjukvården genom att inrätta ytterligare ett PCI-labb
- Utreda att bygga parkeringshus med tillhörande helikopterplatta likt den på Sahlgrenska sjukhuset
- Utreda personalbostäder och utökat vårdhotell
- Etablera en ambulansstation i Timrå kommun

3. Tandvård i hela länet

För att skapa en mer tillgänglig och jämlik tandvård i hela länet behöver Folktandvården stärkas med fler medarbetare och bättre förutsättningar att rekrytera, utveckla och behålla personal.

Våra prioriterade punkter:

- Genomföra en personalsatsning inklusive lönelyft för tandsköterskor och tandhygienister
- Teckna samverkansavtal med tandsköterskeutbildningen i Sundsvall
- Verka för tandhygienistutbildning vid Mittuniversitetet
- Verka för att ha tandläkare på jour på helger geografiskt spritt över länet
- Undersöka möjligheten att bolagisera Folktandvården och samtidigt säkerställa att det förebyggande arbetet bibehålls och fortsätter utvecklas tillsammans med kommunerna och BVC

4. Regional utveckling: för fler människor och företag i Västernorrland

Västernorrland behöver en gemensam riktning för hela länets utveckling, där regionens, kommunernas och näringslivets krafter samlas för att stärka tillväxt, attraktivitet, kompetensförsörjning och framtidstro. Målet är att hela länet ska utvecklas, att möjligheterna tas tillvara i alla kommuner och att politiska ambitioner omsätts i konkret handling.

Våra övergripande prioriterade punkter:

- Kompetensförsörjningen är mycket viktig för hela länet och vi ska arbeta för att fler vill flytta hit och stanna här
- Verka för rättvisare elpriser och bibehålla nuvarande elprisområden.

- Verka för bättre villkor för norrländska hushåll och företag, med inspiration av den norska modellen
- Stöd utvecklingen av attraktiva landsbygds- och kustsamhällen
- Se över regionens ekonomiska engagemang i samverkansorgan och regionala projekt där nyttan är oklar
- Verka för en ökad statlig finansiering och EU-medel till regionala utvecklingsprojekt
- Göra en översyn av och ta fram bättre effektutvärderingar av förvaltningens verksamheter

4.1 Regionala utvecklingsstrategin och regionala samverkansrådet

Den regionala utvecklingsstrategin ska omarbetas med ett tydligare helhetsperspektiv där hälso- och sjukvård, välfärd, näringsliv och hållbar utveckling utgör en gemensam grund för hela länets framtid.

Våra prioriterade punkter:

- Omarbeta den regionala utvecklingsstrategin (RUS) så att följande punkter implementeras i det strategiska arbetet:
    - Integrera hälso- och sjukvård, vård och omsorg samt välfärd
    - Stärk Norrlands inflytande över den regionala utvecklingen
    - Verka för att mer av värdet från Västernorrlands naturresurser kommer invånarna till del
    - Säkerställa och utöka självförsörjningsgraden
    - Säkerställa teknikneutralitet inom energipolitiken i Energi- och klimatstrategin med fokus på leveranssäkerhet och konkurrensvillkor
        - Säkerställa människor hälsa och livsmiljö
        - Säkerställa en balans att också skydda värdefull jordbruksmark, skogsmark, vattendrag och naturområden
        - Verka för en balans mellan olika energislag för att säkerställa planerbarhet
    - Ta fram en strategisk plan för energiintensiva etableringar med fokus på effekten för hushåll och befintligt näringsliv, inklusive samhällsnytta för länet
        - Verka för oberoende miljömätningar och uppföljning vid större industrietableringar.
        - Verka för att verksamhetsutövare ansvarar ekonomiskt för miljöskador, sanering och återställning
    - Att under avtalsperioden inte verka för fortsatt utbyggnad och/eller förtätning av storskalig landbaserad vindkraft i Västernorrland
    - Verka för en vindkraftsfond eller liknande för att säkerställa att uttjänta vindkraftsanläggningar monteras ned och att marken återställs.
- Bjuda in länets riksdagsledamöter att delta i regionala samverkansrådet
- Införliva Hälsamstrukturen under regionala samverkansrådet

4.2 Kultur och bildning

Kultur och bildning ska vara tillgängligt för alla invånare, oavsett var i länet man bor eller vilka ekonomiska förutsättningar man har. Vi ska säkerställa att regionala kulturmedel kommer hela länet till del och genom stärkt samverkan utveckla kulturutbudet, värna vårt kulturarv och skapa goda förutsättningar för föreningsliv och folkbildning.

Våra prioriterade punkter:

- Stärka natur- och kulturarvsturismen i alla kommuner i Västernorrland genom bättre samordning mellan länets kommuner och inte bara i centralorten
- Prioritera barnkultur (både för och av barn), särskilt läsfrämjande insatser för barn och unga.
- Bevara, vårda och tillgängliggöra det regionala kulturarvet.
- Stärka våra regionala vandringsleder.
- Genomföra en översyn av ägarstrukturen i Scenkonst Västernorrland AB för att möjliggöra fler kommunala delägare.
- Översyn av flaggpolicyn med inspiration från region Skånes flaggpolicy. Utgångspunkt är att öka flaggningen av svenska flaggan och inkludera Norrlandsflaggan i policyn (inkl. bevara Pride-flaggan)
- Stärkt samverkan mellan regionen, kommunerna, föreningslivet och studieförbunden inklusive säkra deras finansiering och viktiga roll för folkbildningen
    - Verka för att stärka den digitala delaktigheten hos befolkningen, exempelvis genom IOP
- Utreda möjligheten att utöka geografiska och socioekonomiska tillgängligheten av kultur
- Ersätta 1 %-målet för konstnärlig utsmyckning vid nybyggnation och schablonmässiga konstinvesteringar med behovsstyrda beslut
- Vårda och tillgängliggöra regionens befintliga konstsamlingar
- Avskaffa möjligheten till fribiljetter för förtroendevalda (utöka egenfinansieringen) förutom vid representation

4.3 Utbildning och kompetensförsörjning

För att möta framtidens kompetensbehov krävs ett stärkt samarbete mellan regionen, kommunerna, utbildningsaktörer och näringslivet. Genom fler och mer tillgängliga utbildningsvägar, anpassade efter arbetsmarknadens behov, vill vi stärka kompetensförsörjningen och skapa fler möjligheter att utbilda sig och arbeta i hela länet.

Våra prioriterade punkter:

- Stärka samverkan mellan regionen, kommunerna, andra myndigheter, näringslivet och utbildningsaktörer inom kompetensförsörjning
    - Verka för att regionen får en ledamotsplats i Mittuniversitetets styrelse
    - Verka för fler specialistutbildningar för sjuksköterskor på distans

    - Underlätta omskolning, validering och karriärväxling för vuxna
- Anpassa utbildningsutbudet efter arbetsmarknadens behov och bristyrken
    - Skapa fler praktik- och lärlingsplatser
- Verka för att etablera fler yrkeshögskoleutbildningar i länet
- Utreda möjligheten att erbjuda satellitplatser för yrkeshögskoleutbildningar i fler kommuner
- Stärka utbildningsmöjligheterna för bristyrken inom regionen såsom ex tandhygienist och specialistundersköterskor med inspiration av Kronobergsmodellen
- Utveckla folkhögskolornas roll i kompetensförsörjningen genom bland annat
    - Utveckla yrkesinriktad språkträning inom yrkesutbildningar och folkhögskolor för personer som redan behärskar grundläggande svenska
- Samordna folkhögskolornas lokaler med yrkeshögskoleutbildningar
- Stärk internatverksamheten inom folkhögskolorna där den behövs för elevernas möjligheter att studera
- Utreda möjligheten att erbjuda jobbgaranti i form av provanställning efter relevant vårdutbildning eller vidareutbildning, fokus på kompetens- och beredskapsbehov
- Utreda möjligheten att införa inflyttnings- och ungdomsstipendium för studerande vid regionens folkhögskolor

4.4 Kollektivtrafik och sjukresor

En välfungerande och tillgänglig kollektivtrafik är avgörande för att hela Västernorrland ska kunna leva och utvecklas. Genom ett tydligare regionalt ansvar, bättre anpassning efter invånarnas behov och förbättrade möjligheter till sjukresor vill vi stärka möjligheterna att resa, arbeta och få vård i hela länet.

Våra prioriterade punkter:

- Arbeta för en skatteväxling med kommunerna så att regionen tar över huvudansvaret för kollektivtrafiken
- Utreda förutsättningarna för tågtrafik på Norra Ådalsbanan mot Ragunda och Region Jämtland-Härjedalen
    - Ökad busstrafik, direktlinje mellan Sollefteå-Kramfors (komfortbussen)
- Anpassa kollektivtrafiken bättre efter arbetspendling
    - Utveckla tillsammans med Trafikverket och kommuner bytespunkter med pendlarparkering, cykelparkering och laddmöjligheter
    - Stärk kollektivtrafiken på viktiga stråk mellan länets kommuner
- Verka för mer behovsbaserad kollektivtrafik genom att våga testa nya linjer och utvärdera dem, inklusive:
    - minska behovet av att boka anropsstyrd trafik flera dagar i förväg
    - förbättra kvälls- och helgtrafiken där behoven är störst
- Förbättra tryggheten för resenärer och förare genom trygghetssatsningar
- På sikt avveckla regionens deltagande i Bussgods i Norr AB

    - Prioritera kollektivtrafikens resenärer framför godstransporter
    - Verka för ett stödsystem som säkerställer godstransporter till lands- och glesbygd
- Stärka kollektivtrafikens krisberedskap och robusthet
- Höja milersättningen för sjukresor till den skattebefriade summan
- Sänk avståndsgränsen för rätt till milersättning vid sjukresor. Pröva om det går att ha ett differentierat system i länet
- Förbättra möjligheten att åka kollektivt till respektive sjukhus

4.5 Infrastruktur

En välutbyggd och robust infrastruktur är avgörande för Västernorrlands utveckling, näringslivets konkurrenskraft och invånarnas möjligheter att bo och verka i hela länet. Genom att stärka Västernorrlands position och inflytande i nationella prioriteringar vill vi säkerställa större statliga investeringar i vägar, järnvägar, flyg, hamnar och digital infrastruktur.

Våra prioriterade punkter:

- Verka för dubbelspår på Ostkustbanan mellan Gävle och Härnösand
- Verka för högre genomsnittshastighet och kortare restider på Mittbanan
- Verka för fungerande persontrafik på järnväg till och från Sollefteå
- Verka för förbifart Örnsköldsvik
- Verka för att E4:an blir 2+2 motorväg genom hela länet
- Verka för fler säkra omkörningssträckor
- Verka för ökad trafiksäkerhet på viktiga pendlings- och näringslivsvägar
- Verka för ett mer sammanhållet gång- och cykelvägssystem
- Verka för att bevara och bygga ut vägbelysning på mindre orter och landsbygden
- Verka för att integrera infrastrukturen i totalförsvarets planering och krisberedskap
- Verka för ökad statlig finansiering av länets flygplatser
- Verka för att värna länets hamnar
- Verka för förbättrad bredbands- och mobiltäckning i hela länet

4.6 Näringsliv och företagande

Stödja små och medelstora företag i hela länet, vara företagsvänliga, samordning, Säkerställ att regionala utvecklingsinsatser kommer hela länet till del.

Våra prioriterade punkter:

- Värna regionala företagsfrämjande insatser för småföretagande i hela länet
    - Verka för att utöka regionens delaktighet inom Almi
    - Utreda hur Almi kan förbättras för småföretagen inklusive marknadsföring och information

- Stärka samverkan mellan regionen, kommunerna och näringslivet
- Verka för att rikta företagsstöd mot lokal utveckling och faktiska arbetstillfällen
    - Följa upp vad företagsstödet faktiskt har gett på sikt
    - Se över delegationsordningen
- Verka för ett ökat statligt stöd till företag i Västernorrland
- Verka för att minska byråkratin och förenkla kontakten med regionens stödstrukturer
    - Exempelvis se över En väg in
- Fortsätta uppmuntra och stötta kvinnors företagande genom bland annat samordning med kommunerna och intresseorganisationer

4.7 Besöksnäring och platsutveckling

Ett attraktivt Västernorrland bidrar till utveckling av besöksnäringen, som i sin tur ger förutsättningar till ökad inflyttning. Vi vill stärka samordningen så varje kommuns unika förutsättningar kan växa på sina egna villkor med ett övergripande platsvarumärke.

Våra prioriterade punkter:

- Se över våra lokala platsvarumärken med syfte att få en mer sammanhållen nytta
- Verka för att stärka Höga Kusten som internationellt besöksmål.
- Verka för att utveckla besöksnäringen i inlandet, älvdalarna och mindre orter
- Verka för att stödja vandringsleder, naturturism, kulturmiljöer, fiske, båtliv och lokala evenemang samt sommar- och vinteranläggningar
- Verka för att förbättra skyltning, service och kollektivtrafik till besöksmål
- Verka för att stärka lokal matproduktion, gårdsförsäljning, hantverk och småskalig turism
- Verka för att integrera besöksnäringen i landsbygdsutvecklingen